

Laetitia Colombani

Het Vrouwenpaleis

Vertaald uit het Frans
door Carolien Steenbergen

Ambo|Anthos
Amsterdam

De grond is ijzig koud.
Die gedachte valt me in als ik daar languit lig,
mijn voorhoofd op de stenen, mijn armen tot een kruis gespreid.
Vandaag kies ik deze plek voorgoed als huis.
Mijn eeuwige geloften leg ik af. Zo is mijn besluit.
Binnen deze muren zal ik mijn leven slijten.
Ik wil me aan de wereld onttrekken om er beter deel van te zijn.
Ik bevind me zowel in haar hart als ver erbuiten.

Hier voel ik me nuttiger dan in de levendige wijken
om me heen.
In dit klooster waar de tijd is blijven steken,
doe ik mijn ogen dicht en bid.

Ik bid voor hen die het nodig hebben,
voor hen die door het leven zijn verwond, geschonden,
die onderweg aan hun lot zijn overgelaten.
Ik bid voor hen die kou en honger lijden,

de hoop verloren zijn, de lust verloren zijn.
Ik bid voor hen die niets meer hebben.

Mijn gebed verheft zich vanuit de stenen,
in deze hortus, deze moestuin,
in de steenkoude kapel in de winter,
in de sobere cel die mij is toebedeeld.

Jij die deze wereld bewandelt,
ga door met je rondedansen en gezangen.
Ik ben hier, in de stilte en het duister,
en ik bid, zodat wanneer je onverhoopt
te midden van het tumult en het lawaai
mocht vallen
er je een hand wordt gereikt, zacht maar krachtig,
een vriendelijke hand,
die je vastpakt, overeind helpt
en je zonder te oordelen terugzendt,
de grote maalstroom van het leven in,
waar je door zult gaan met dansen.

Anonieme zuster

Klooster van de Dochters van het Kruis

XIXe eeuw

Parijs, heden

Alles gebeurde in een flits. Solène liep met Arthur Saint-Clair de rechtszaal uit. Ze stond op het punt om tegen hem te zeggen dat ze de uitspraak van de rechter en zijn meedogenloosheid niet begreep. Ze kreeg de kans niet.

Saint-Clair stormde op de glazen balustrade af en zwiepte zijn benen erover.

Hij sprong van de galerij op de zesde verdieping van het gerechtshuis.

Een paar seconden die een eeuwigheid leken, bleef zijn lichaam zweven in het luchtledige. Toen stortte hij vijftien meter lager op de vloer te pletter.

Het vervolg herinnert Solène zich niet. Er komen ongeordende beelden bij haar op, in slow motion. Ze zal vast geschreeuwd hebben voordat ze in elkaar zakte.

Ze werd wakker in een kamer met witte muren.

De arts sprak een woord uit: 'burn-out'. In eerste instan-

tie vroeg Solène zich af of dat op haar of op haar cliënt sloeg. Toen begon het gebeurde haar weer te dagen.

Ze kende Arthur Saint-Clair al lang. Een invloedrijke zakenman die in staat van beschuldiging was gesteld vanwege belastingfraude. Ze wist alles van zijn leven: de huwelijken, de scheidingen, de vriendinnen, de alimentatie die hij zijn ex-vrouwen en kinderen betaalde, de cadeaus die hij voor hen meebracht van zijn reizen naar het buitenland. Ze had zijn villa in Sainte-Maxime, zijn luxueuze kantoren en zijn magnifieke appartement in het VIIe arrondissement in Parijs bezocht. Ze had zijn ontboezemingen en geheimen aangehoord. Solène had deze zitting maandenlang voorbereid, niets aan het toeval overgelaten en er avonden en vakantie-dagen voor opgeofferd. Ze was een voortreffelijk advocaat: hardwerkend, perfectionistisch en secuur. Haar kwaliteiten werden op het gerenommeerde advocatenkantoor waar ze werkte unaniem geprezen. Juridische onzekerheden bestaan, dat is een feit. Toch had Solène dit vonnis niet verwacht. De rechter legde haar cliënt een gevangenisstraf en miljoenen euro's schadevergoeding en belastinggeld op. Een leven lang boeten. Te schande gemaakt en door de maatschappij verloochend. Zoveel kon Saint-Clair niet aan.

Dan wierp hij zich liever in de leegte, in de enorme lichtschacht van het nieuwe gerechtsgebouw in Parijs.

De architecten hadden overal oog voor gehad, behalve daarvoor. Hun ontwerp was fraai, de vormgeving volmaakt: een 'paleis van glas en licht'. Ze hadden voor uiterst bestendige

gevelwanden gekozen als bescherming tegen aanslagen. Er waren detectiepoorten, toegangscontrole en camera's geïnstalleerd. De locatie hing vol terreinbeveiliging, detectoren, elektronische sluitsystemen, intercoms en hypermoderne schermen. In hun plannen waren de bouwteknaars simpelweg vergeten dat hier recht wordt gesproken door mensen, aan het adres van mensen die soms wanhopig zijn. De rechtszalen waren verdeeld over zes verdiepingen die uitzicht boden op een foyer van vijfduizend vierkante meter. Met een plafondhoogte van achtentwintig meter was dat een duizelingwekkende ruimte. Een ruimte die mensen die net door justitie zijn veroordeeld op ideeën kan brengen.

In gevangenis wordt de suïcidepreventie gestaag opgevoerd. Maar hier niet. De galerijen worden simpelweg omzoomd door een balustrade. Niks vangnet. Saint-Clair hoefde maar een been op te tillen, over de reling te stappen en te springen.

Dat beeld spookt almaar door Solènes hoofd, ze raakt het niet kwijt. Steeds opnieuw ziet ze het verwrongen lichaam van haar cliënt op de marmeren tegels van het gebouw voor zich. Ze denkt aan zijn familie, zijn kinderen, zijn vrienden, zijn werknemers. Zij is de laatste die hem heeft gesproken, die naast hem heeft gezeten. Ze wordt gekweld door schuldgevoel. Waar heeft ze zich vergist? Wat had ze kunnen zeggen of doen? Had ze het ergste kunnen zien aankomen? Kunnen voorkomen? Ze kende het karakter van Arthur Saint-Clair, maar zijn daad bleef een mysterie. Solène zag bij hem geen wanhoop, geen naderende crisis. Ze zag in hem geen bom die

ieder moment zou kunnen ontploffen.

De schok kwam met een grote knal haar leven binnen. Ook Solène was gevallen. Dagenlang vertoefde ze in de kamer met de witte muren, de gordijnen gesloten, zonder haar bed uit te komen. Licht verdroeg ze niet. De kleinste beweging leek haar een bovenmenselijke opgave. Ze kreeg bloemen van kantoor en bemoedigende berichtjes van haar collega's, die ze niet eens in staat was te lezen. Ze was kaduuk, als een auto zonder benzine langs de weg. Kaduuk, het jaar dat ze veertig werd.

'Burn-out'. In het Engels klonk het luchtiger, modieuzer. Beter dan 'depressie'. In het begin geloofde Solène het niet. Dit was zij niet. Nee, dit ging niet over haar. Ze leek in niets op al die kwetsbare types die hun verhaal deden in tijdschriften. Ze was altijd sterk, actief en energiek geweest. Gezegend met een robuust gestel. Dat dacht ze tenminste.

'Overwerktheid is een veelvoorkomende kwaal,' zei de psychiater rustig en beheerst. Hij liet geleerde woorden vallen, die ze opving zonder ze echt te begrijpen – 'serotonine', 'dopamine', 'noradrenaline' – en noemde de meest afgrijselijke namen – 'anxiolytica', 'benzodiazepinen', 'antidepressiva'. Hij schreef haar pillen voor die ze 's avonds moest slikken om te kunnen slapen en 's morgens om haar bed uit te kunnen komen. Tabletten die haar hielpen leven.

Toch was alles zo goed begonnen. Solène werd geboren in een welgestelde buitenwijk en was een intelligent, gevoelig en ijverig kind van wie men hoge verwachtingen had. Ze groeide op met een jonger zusje, tussen ouders die beiden docent

in de rechten waren. Na een probleemloos verlopen schooltijd begon ze op haar tweeëntwintigste als advocaat in Parijs en verwierf een positie bij een gerenommeerd kantoor. Tot zover niets bijzonders.

Natuurlijk stapelde het werk zich al snel op, sneuvelde er weekenden, nachten en vakanties die werden geofferd aan haar dossiers, leed ze slaapgebrek, volgden de zittingen, afspraken en vergaderingen elkaar in rap tempo op en begon het leven te lijken op een hogesnelheidstrein die niet meer te stoppen viel. Natuurlijk was er Jérémy, de man van wie ze meer hield dan van wie ook. De man die ze niet uit haar hoofd kon zetten. Hij wilde geen kind, geen commitment. Dat had hij haar ook gezegd en in die keus kon ze zich vinden. Solène was niet zo'n vrouw die van het moederschap droomde. Ze herkende zichzelf niet in de jonge moeders die ze afgesloofd achter hun buggy op straat zag lopen. Dat voorrecht liet ze aan haar zus over, die in haar rol van moeder en huisvrouw leek op te bloeien. Solène hechtte te zeer aan haar vrijheid – tenminste, dat hield ze zichzelf voor. Jérémy en zij leefden allebei hun eigen leven. Ze waren een modern stel – verliefd maar onafhankelijk.

Solène had de breuk niet zien aankomen. Hij had er gadeloos in gehakt.

Na een paar weken behandeling was ze zover dat ze de kamer met de witte muren kon verlaten voor een wandelingetje in het park. De psychiater naast haar op het bankje complimenteerde haar met deze stap, zoals je een kind een pluim geeft. Binnenkort mocht ze weer naar huis, zei hij tegen haar, op

voorwaarde dat ze doorging met haar behandeling. Solène hoorde het bericht zonder blijdschap aan. Ze keek er helemaal niet naar uit om doelloos en zonder iets omhanden in haar eentje thuis te zitten.

Ze woonde weliswaar in een smaakvol driekamerappartement in een goede buurt, maar ze ervaaarde de ruimte als kil. Te groot. In haar kast lag nog steeds de lamswollen trui die Jérémy had vergeten mee te nemen en die ze soms stiekem aantrok. Er lagen zakjes Amerikaanse chips met surrogaatsmaak waar hij verzot op was en die ze bleef kopen bij de supermarkt, zonder goed te weten waarom. Solène at geen chips. Het krakende zakje tijdens films of tv-programma's had haar altijd geïrriteerd. Nu zou ze er alles voor overhebben om het opnieuw te horen. Het geluid van Jérémy's chips, naast haar op de bank.

Er was geen weg terug naar het advocatenkantoor. Dat was geen kwestie van onwil. Het idee alleen al dat ze de deur van het gerechtsgebouw door zou moeten, bezorgde haar braakneigingen. Lange tijd zou ze zelfs de buurt mijden. Ze ging ontslag nemen, zich van het tableau laten schrappen zoals dat heette – die term was milder, hij veronderstelde de mogelijkheid van een terugkeer. Maar van een terugkeer kon geen sprake zijn.

Solène biechtte de psychiater op dat ze ertegen opzag de kliniek te verlaten. Ze wist niet hoe een leven zonder werk, zonder agenda, zonder vergaderingen en verplichtingen eruitzag. Zonder houvast was ze bang om af te drijven. 'Ga iets voor andere mensen doen,' suggereerde hij, 'waarom geen vrijwilligerswerk...?' Dat had Solène niet verwacht. De crisis

die ze doormaakte was een ‘zingevingscrisis’, ging hij verder. ‘Je moet van jezelf loskomen, je tot de wereld richten, weer een reden vinden om ’s morgens op te staan. Je voor iets of iemand nuttig voelen.’

Pillen en vrijwilligerswerk, was dat alles wat hij haar te bieden had? Elf jaar geneeskundestudie en dan dit? Solène was verbijsterd. Ze had niks tegen goede doelen, maar met de inborst van een moeder Teresa was ze niet toegerust. Ze zag niet in wie zij in haar toestand zou kunnen helpen, terwijl ze zelf nauwelijks haar bed uit kon komen.

Toch leek hij het serieus te menen. ‘Probeer het gewoon,’ drong hij aan terwijl hij haar ontslagformulier ondertekende.

Thuis bracht Solène de dagen slapend op de bank door, of bladerend in een tijdschrift dat ze helemaal niet had willen kopen. De telefoontjes en bezoeken van familie en vrienden haalden haar niet uit haar somberheid. Ze had nergens plezier in, geen enkele zin om een gesprek te voeren. Alles stond haar tegen. Doelloos doolde ze door haar appartement, tussen de slaapkamer en de woonkamer. Af en toe ging ze het huis uit, naar de buurtwinkel op de hoek of de apotheek, waar ze haar voorraad tabletten aanvulde. Daarna dook ze direct haar bed weer in.

Op een lege middag – wat ze tegenwoordig allemaal waren – kroop ze achter haar laptop, het nieuwste model MacBook, dat ze voor haar veertigste verjaardag van haar collega’s cadeau had gekregen, kort voor haar burn-out. Ze had hem nog nauwelijks aangeraakt. Vrijwilligerswerk... Waarom ook

eigenlijk niet? De browser gidste haar naar een website van de gemeente Parijs met een vacaturebank van vrijwilligersorganisaties. De domeinnaam viel haar op: ikkominactie. KOM IN ACTIE MET EEN MUISKLIK! spoorde de homepage aan. Ze moest allerlei vragen beantwoorden. Waar wilt u graag helpen? Wanneer? Hoe? Solène had geen flauw idee.

Een uitklapmenu toonde een overzicht van de mogelijkheden: alfabetiseringsworkshop voor laaggeletterden, huisbezoek bij alzheimerpatiënten, fietskoerier voor de voedselbank, nacht buddy voor daklozen, hulp aan gezinnen met schulden, huiswerkondersteuning in kansarme milieus, moderator van debatten, redder van dieren in nood, hulp aan vluchtelingen, maatje van langdurig werklozen, maaltijden uitdelen, spreker in bejaardenhuizen, activiteitenbegeleider in een ziekenhuis, gevangenisbezoek, kledinginzameling voor mensen in nood, assistent van gehandicapte middelbarescholieren, telefonist bij een zelfmoordpreventielijn, EHBO-instructeur. Zelfs de missie van ‘beschermengel’ stond ertussen.

Solène moest glimlachen – ze vroeg zich af waar die beschermengel van haar was gebleven. Hij moest iets te ver zijn doorgefladderd en de weg zijn kwijtgeraakt. Daas door de stortvloed aan vacatures staakte ze haar zoektocht. Stuk voor stuk noble doelen die het waard waren om je voor in te zetten. Het idee van een keuze verlamde haar.

Tijd: dat was wat deze organisaties vroegen. Kennelijk het meest schaarse goed in een maatschappij waarin elke seconde telt. Iemand je tijd geven: dat is pas echt in actie komen. Tijd had Solène wel, maar wrang genoeg ontbrak het haar

aan energie. Ze voelde zich nog niet klaar voor een stap. Het vergde te veel van haar, was een te grote investering. Dan gaf ze nog liever geld – dat schiep minder verplichtingen.

Diep vanbinnen voelde ze zich laf dat ze er niet voor ging. Ze wilde haar MacBook dichtklappen en zich naar de bank terug slepen. Slapen wilde ze; een uur, een maand, een jaar. Zichzelf versuffen met pillen om niet meer te hoeven denken.

Op dat moment viel haar oog erop: een kleine advertentie, helemaal onderaan. Een paar woorden die ze niet eerder had opgemerkt.